

‘LAND VAN MORGEN VRAAGT DE MOED VAN VANDAAG’

‘Het gebruik van chemie en kunstmest heeft vooral tot verarming geleid. Laat ons de komende jaren maar eens proberen aan de hand van de natuur te produceren. En richt daar in Nederland het landbouwonderzoek veel meer op.’ Dat zegt Jan Bruinsma (55), biologisch akkerbouwer in Sexbierum.

III Tekst: Jelle Feenstra
III Foto's: Annamarie Eldering

Al ruim twintig jaar boert de nu 55-jarige Jan Bruinsma biologisch. Nog dagelijks leert hij nieuwe dingen. Hij heeft zelfs het gevoel nog altijd maar aan het begin te staan van een gigantisch leerproces. ‘Sinds de chemie en kunstmest vanaf de jaren vijftig hun intrede deden, is ontzettend veel waardevolle kennis verloren gegaan. Die kennis en ervaring opnieuw opdoen, vraagt tijd en vormt de komende jaren de grote uitdaging voor de akkerbouwsector. Niet alleen voor biologische boeren, minstens zo sterk voor gangbare telers. Zij zullen een antwoord moeten vinden op de afbouw van chemische gewasbescherming.’

Frisse zeewind en zavel

Bruinsma Bio heet het akker- en tuinbouwbedrijf dat Jan samen met zijn vrouw Eelkjen (51) runt. Hun vijf kinderen helpen vaak mee, hun middelste zoon Willem (20) draait zelfs al mee in de maatschap. De arbeid wordt verder rondgezet met vaste krachten en schooljeugd. Het bedrijf

telt 85 hectare grond: 50 hectare in Sexbierum en 35 hectare in Sint Annaparochie. Pootaardappelen en broccoli zijn de twee belangrijkste gewassen, rustgewassen zoals gras-klover tellen de meeste hectares. Dit gewas wordt gemaaid en in balen afgevoerd naar biologische veehouders, Bruinsma krijgt er vaste mest voor terug. De boerderij in Sexbierum ligt een paar honderd meter verwijderd van de Waddenzee. Er is weinig verkeer en er waait altijd een frisse zeewind over de akkers. In combinatie met de mooie lichte zavelgrond zorgt dat voor ideale teeltomstandigheden. De omschakeling van gangbaar naar biologisch vond plaats in 1999. Twee biologische buurmannen inspireerden Bruinsma. ‘Maar ook het besef dat de

manier waarop we met z'n allen in de afgelopen decennia aan het boeren zijn geweest, niet de goede is geweest. De aarde verdient beter en de bodem willen we straks met een goed gevoel kunnen overdragen aan onze kinderen.’

Automatische piloot

De omschakeling vroeg een heel andere manier van werken. ‘Ineens moesten we alles zelf doen, wij konden minder op de automatische piloot doen en gingen echt ondernemen. Dan merk je pas hoeveel invloed commerciële partijen in de gangbare sector hebben op teelt en afzet, dat werkt gemakzucht bij boeren in de hand.’ Bruinsma geeft een voorbeeld. ‘Je toeleveranciers geven je een briefje wat je moet spuiten en de coöperaties regelen je afzet. Ineens moesten we alles zelf uitvinden, tot en met het verkopen van de producten aan toe. Maar eigenlijk sprak ons dat wel aan. Door niks te spuiten ontdek je de geheimen van de bodem. En in de afzet sta je veel dichter op de markt. Samengevat: je werkt veel bewuster.’

Makkelijk is het niet altijd. ‘Elk jaar weer denk je: hoe komt het? Bij te veel aanbod is de handel hard. En als je door phytophthora minder kilogrammen hebt, dan heb je jaren met een flinke scheur in de broek. Maar het werken op deze manier levert ook veel energie op, als een teelt zonder middelen prachtig lukt en je de oogst op het juiste moment

Jan en Eelkjen Bruinsma tussen de groenbemesters voor de boerderij in Sexbierum: ‘We willen de bodem straks met een goed gevoel kunnen overdragen aan onze kinderen.’

weet te verkopen. De hele manier van biologisch boeren vinden we mooi. Het is op alle fronten veel meer divers. Zo staan we tussen november en februari niet alleen maar te sorteren, maar plukken we ook spruiten of oogsten we broccoli en knolselderij.’

Van natuur verstand krijgen

Op Bruinsma Bio draait alles om een gezonde, vitale en weerbare bodem. Maar hoe doe je dat, de grond weerbaar maken? ‘Proberen verstand te krijgen van de natuur’, lacht Bruinsma. ‘Hoe meer verstand

je van de natuur krijgt, hoe meer je leert hoeveel er mogelijk is zonder chemie.’ Hij geeft een voorbeeld. ‘Om kiemend onkruid op te ruimen ging in de beginperiode meteen de cultivator erop, als de vrucht de grond uit was. Nu zaai ik zo snel mogelijk een gevarieerde mix van groenbemesters. Dat houdt niet alleen het onkruid weg, maar brengt ook de fotosynthese op gang. Daarmee produceer je suikers voor de bodem. Zo bouw je jaar op jaar aan steeds rijkere grond en daarmee sterkere gewassen. We zijn nu twintig jaar biologisch, maar zien onze

grond nog elk jaar vooruit gaan. De gewassen hebben minder bemesting nodig en houden het onder moeilijke omstandigheden langer vol.’ Biologisch boeren, zo zegt Bruinsma, vraagt een heel andere manier van kijken. Een gangbare akkerbouwer die last heeft van luizen, gaat spuiten. Dat deden wij vroeger ook. Nu ga je analyseren waarom luizen de ene plant wel en de andere niet infecteren. Of waarom het ras ene vatbaarder is dan het andere. Dan ontdek je bijvoorbeeld dat hogere suikergehaltes planten een gewas minder aantrekkelijk maken voor luizen.’ En het werkt. ‘De luizendruk is ook in dit gebied de laatste jaren hoog, maar wij hadden minimaal klasse-verlaging in het pootgoed. Daar verbazen gangbare collega's zich echt over.’

Albrecht-methode

Bruinsma gebruik volop natuurcompost, bij voorkeur met zeewier erin, vanwege de sporenelementen. Verder biologische mest van geiten- en rundveehouders. ‘Bij de groenbemesters is het veel experimenteren met juiste tijdstippen van onderwerken, zorgen dat afbraak- en opbouwbiologie niet door elkaar gaan lopen, waardoor bijvoorbeeld een koolstofrijk gewas de voeding voor de hoofdv Frucht opvreet.’ Er worden op het bedrijf pogingen

Twee medewerkers van Bruinsma Bio zijn op het land in Sint Annaparochie bezig met de spruitenpluk.

DE TEELTEN VAN BRUINSMA BIO

- **Pootaardappelen** Elf rassen voor verschillende handelshuizen.
- **Plantsjalot** Gaan naar een verwerker in Noord-Holland.
- **Rozijnerwt** Vlinderbloemig streekproduct, gaat naar conservenfabriek van Machandel en biologische supermarkten.
- **Spruitkool** ‘Een biologische spruit gaat er nooit zo uit zien als een gangbare spruit. Vergeet echter niet dat deze gangbare spruit wel zo’n twintig keer bespoten wordt om er zo vlekkeloos uit te zien.’
- **Haver** Glutenvrij en dus gewild. Bladrijk en dus minder kans op onkruid.
- **Knolselderij** Voor de industrie.
- **Honey Berry** Boom die verse blauwe vruchten produceert, ware vitaminebommen. ‘Een experiment waar we in 2019 mee zijn begonnen. In 2021 is de eerste oogst.’
- **Broccoli** ‘De eerste 5 hectare beschermen we tegen de koolvlieg en duiven door het afdekken met een fijnmazig net. Dit gaat er eind mei definitief af.’
- **Gras-klover** ‘Goed voor de vruchtwisseling, schone grond, je krijgt een bak organische stof en het brengt het bodemleven op gang.’